T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2019 / 422
KARAR NO : 2019 / 671
KARAR TR : 21.10.2019

ÖZET : Davacının, 2008 yılında satın alarak tescil ettirdiği aracın usulsüz olarak yurda sokulduğunun anlaşılması ve araca el konulması olayında; aracın yurda girişinde bu usulsüzlüğü fark etmeyen, aracın tescilini gerçekleştiren idarelerin hizmet kusurunun bulunduğu iddia edilerek, uğranılan zararın tazmini istemiyle açılan davanın, ADLİYARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : A.K. İnş. Nak. Taah. Tic. A.Ş
Vekili : Av. R. G.
Davalılar : 1-İçişleri Bakanlığı
Vekili : Av. İ. İ.
2- Gümrük ve Ticaret Bakanlığı/ Ticaret Bakanlığı
Vekili : Av.İ. M.

O L A Y : Davacı vekili dilekçesinde, müvekkil şirketin 21.10.2008 tarihli fatura ile A.G. Otomotiv İnş. Tur. Teks. Gıda Nak. Elek. San. Tic. Ltd. Şti.'nden 117.000 Euro bedel ödenerek satın alınan 06 AK 8840 plakalı 2009 model Audi Q7 marka aracın, teslim alınıp müvekkili şirketin yetkilisi ve sahibi tarafından kullanılmakta iken, Ankara Organize ve Kaçakçılık Şubesinin 23.11.2017 tarihli tutanağa istinaden zapt edildiğini; buna gerekçe olarak, ithal aracın yurda girişi sırasında düzenlenen faturalardaki kıymet farkının gösterildiğini, böylece aracın hukuki ayıplı olarak kendilerine satıldığını 23.11.2017 tarihinde öğrendiğini; ayrıca aracı sıfır olarak aldığını zannederken, aracın kendisine ikinci el olarak satıldığını da öğrendiğini; müvekkil şirketin satın aldığı mala, kendisinin herhangi bir kusuru olmaksızın, kamu gücüyle el konulduğunu, tasarruf hakkının kısıtlandığını; Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Müfettişleri tarafından düzenlenen 03.05.2017 tarih ve 277-B/59 sayılı soruşturma raporuna istinaden Ankara Cumhuriyet Başsavcılığınca Alkan Otomotiv hakkında yapılan 2017/56611 sayılı hazırlık soruşturması ile, Ankara 3.Sulh Ceza Hakimliğinin 22.11.2017 tarih ve 2017/9495 D.İş sayılı kararı ile 23.11.2017 tarihinde Ankara Emniyet Müdürlüğünün el koyma tutanağı ile araca el konulduğunu, aracın iade edilmeme durumunun bu tarih itibariyle kesinleştiğini; Gümrük ve Ticaret Bakanlığına yapılan başvuruya karşılık, tazminat ödenmesi yolunda bir cevap verilmediğini; diğer davalı İçişleri Bakanlığının da, yaptıkları başvuruya verdiği cevapta, sadece başvuru dilekçesi ile eklerinin Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile Emniyet Genel Müdürlüğü'ne gönderildiğini belirttiğini, müvekkilinin zarar tazminine ilişkin karşılık vermediğini; böylece dava ve fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla 182.000,00 TL zararlarının giderilmesi için, 2577 sayılı yasanın 13.maddesi uyarınca İdarelere yaptıkları başvuruların da sonuçsuz bırakıldığını; oysa emsal Danıştay kararında, davalı idarelerin aracın yurtdışından ithal edilerek trafik siciline tescilinin yapılması öncesinde üzerine düşen dikkat ve özeni göstermeyerek, yükümlü oldukları hizmeti kusurlu işlettikleri gerekçesiyle aracın el koyulmasından doğan zararın ödenmesine karar verildiğini; müvekkili şirketin aracı, Araç satış sözleşmesine istinaden 117.000 Euro'ya satın aldığını; belgelerine güvendiğini, mevzuata uygun davrandığını, araca ait tüm motor, şasi numaraları, plaka, model ve marka bilgilerinin uyumlu olduğunu, kendisinden beklenen özen ve dikkatin gösterilmesine karşın, aracın ithali sırasında gümrük görevlileri tarafından, sonradan rahatça yaptıkları incelemeyi bastan yapmayarak gerekli dikkat ve özenin gösterilmediğini, bu şekilde aslında kullanılmış ikinci el olan aracın kullanılmamış sıfır araç olarak ithalinin ve ülkeye girişinin sağlandığını, yeterli denetim, dikkat ve özen gösterilmeyerek aracın ülkeye farklı statüde girişinde ve tescil edilmesinde ilgili kamu görevlilerinin ve idarenin sorumluluğunun bulunduğunu, aracın resmi belgelere güvenilerek satın alındığını, bu durumdan tescil yapan idarenin kusurlu ve kusursuz sorumluluğunun bulunduğunu ifade ederek; bilirkişi marifetiyle tespit edilecek araç değerinin daha sonra ıslah edilmek üzere şimdilik 1.000,00 TL'lik zararlarının, araca el koyma tarihi tarihinden itibaren yasal faizi ile birlikte davalılardan tahsili istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır

Davalı vekilleri, süresi içinde verdikleri savunma dilekçelerinde, davanın görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu gerekçesiyle, görev itirazında bulunmuşlardır.

Ankara 2.İdare Mahkemesi; 27.2.2019 gün ve E:2018/286, K:2019/358 sayı ile, davanın yetki yönünden reddine, dosyanın yetkili Kocaeli İdare Mahkemesine gönderilmesine karar vermiştir.

KOCAELİ 1.İDARE MAHKEMESİ: 19.3.2019 gün ve E:2019/297 sayı ile, "(…)T.C. Anayasası'nın 125. maddesinin 1. fıkrasında, "İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır...." denilmiş ve maddenin son fıkrasında, "İdare, kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlüdür." kuralı getirilmiştir.

İdare kural olarak yürüttüğü kamu hizmetiyle nedensellik bağı kurulabilen zararları tazminle yükümlüdürler. İdari eylem ve/veya işlemlerden doğan zararlar idare hukuku kuralları çerçevesinde hizmet kusuru veya kusursuz sorumluluk ilkeleri gereği tazmin edilmektedir.

Dava yurt dışından ülkeye kaçak eşya sokulmasını önleme, izleme ve araştırmakla yükümlü idarelerin aracın

yurt dışından ithal edilerek trafik siciline kaydının yapılması öncesinde üzerine düşen dikkat ve özeni göstermeyerek, hizmeti kusurlu işlettikleri, davacının aracın kaçak olarak yurda getirilmesinde bir ilgisi ve kusuru bulunmadığı, gümrük idaresince işlemler tamamlanarak ithal edilen aracı satın alıp trafik siciline tescil ettiren iyi niyetli 3. kişi durumunda bulunduğu, ithalatı gerçekleştiren kişilerin sahte belgelerle bu aracı ithal ettiklerinden bahisle aracına el konulması nedeniyle uğradığı zararın tazmin edilmesi gerektiği ileri sürülerek tazminat talebinde bulunulmasından kaynaklanmakta olup, tazminat talebinin temelinde, davalı idarenin mevzuatla kendisine verilen denetim görevini gereği gibi yerine getirmemesi sonunda, idarenin kayıtlarına güvenerek tasarrufta bulunan kişilerin zarara uğramasına sebebiyet verildiği iddiası bulunduğundan ve bu durumun ancak idare hukuku ilke ve kurallarına göre belirlenebileceğinden, bu sebeple açılacak tam yargı davalarının idari yargı yerinde çözümlenmesi gerekmektedir.

Öte yandan, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 11/01/2011 tarihli ve 6099 sayılı Kanun'un 14. maddesi ile değişik "Görevli ve Yetkili Mahkeme" başlıklı 110. maddesinde, "İşleteni veya sahibi Devlet ve diğer kamu kuruluşları olan araçların sebebiyet verdiği zararlara ilişkin olanları dâhil, bu Kanundan doğan sorumluluk davaları, adli yargıda görülür. Zarar görenin kamu görevlisi olması, bu fıkra hükmünün uygulanmasını önlemez. Hemzemin geçitte meydana gelen tren-trafik kazalarında da bu Kanun hükümleri uygulanır. Motorlu araç kazalarından dolayı hukuki sorumluluğa ilişkin davalar, sigortacının merkez veya şubesinin veya sigorta sözleşmesini yapan acentenin bulunduğu yer mahkemelerinden birinde açılabileceği gibi kazanın vuku bulduğu yer mahkemesinde de açılabilir." kuralı yer almaktadır. Anılan Kanun hükmünde, "bu kanundan doğan sorumluluk davaları" ifadesiyle 2918 sayılı Kanun'da yer alan hukuki sorumluluğa ilişkin kuralların uygulanacağı davalarla sınırlı biçimde görevli yargı yerinin belirlendiği vurgulanmaktadır. Dolayısıyla görevli yargı yeri belirlenirken, söz konusu Kanun'da motorlu araçların verdiği zararlarla sınırlı biçimde düzenlenen sorumluluk kurallarının, dava konusu uyuşmazlığa uygulanamayacağı ortadadır.

Bu itibarla, sahte belgelerle ithal edilen araca el konulması nedeniyle uğranıldığı iddia edilen zararın tazmin edilmesi isteminden ibaret olduğu anlaşılan davanın görüm ve çözümünde idari yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, davalı idarelerin görev itirazının reddine…" ve Mahkemelerinin görevliliğine karar vermiştir.

Davalılardan (Gümrük ve) Ticaret Bakanlığı vekili tarafından, süresi içinde verilen dilekçe ile olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılması istemiyle başvuruda bulunulması üzerine dilekçe, dava dosyası ile birlikte Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na gönderilmiştir.

YARGITAY CUMHURİYET BAŞSAVCISI: "(…)2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun "Emniyet Genel Müdürlüğünün, merkez, bölge, il ve ilçe trafik kuruluşları, görev ve yetkileri" başlıklı 5. maddesinin 'kuruluş' başlıkla (a) alt bendinde, araçlara ve sürücülere ilişkin işlemleri yapmak, plaka ve belgelerini vermek ve bu amaca yönelik hizmetleri yürütmek üzere her ilde ve gerekli görülen ilçelerde tescil şube veya büroları kurulacağı belirtilmiş; aynı maddenin 'görev ve yetkiler' alt başlıklı (b) bendinin 7. fıkrasında "Araçların tescil işlemlerini yaparak belge ve plakalarını vermek", 8. fıkrasında "Ülke çapında taşıtların ve sürücülerin sicillerini tutmak, bunlara ilişkin teknik ve hukukî değişiklikleri işlemek, işlettirmek, istatistiksel bilgileri toplamak ve değerlendirmek görevleri, oluşturulacak bu şube ve bürolara bırakılmıştır.

2918 sayılı Kanunun "Araçların satış, devir ve tescili ile bu işlemlerle ilgili yetki ve sorumluluk" başlıklı 20. maddesinde, ülkeye gümrük kanalı ile giriş yapan araçların ilk tescil işlemlerinin, araç sahiplerinin gümrükten geçişi yapılan araçların tescili için gümrükten çekme tarihinden itibaren üç ay içinde tescili için; ilgili trafik tescil kuruluşuna veya Emniyet Genel Müdürlüğünün belirleyeceği kamu kurum veya kuruluşları ile gerçek veya özel hukuk tüzel kişilerine başvurmaları gerektiği, bu sırada araçların giriş işlemlerini yapan gümrük idarelerinin bu durumu 15 gün içinde araç sahiplerinin beyan ettikleri tescil kuruluşuna bildirmekle yükümlü oldukları, tescil edilmiş araçların her çeşit satış ve devirlerinin, satış ve devri yapılacak araçtan dolayı motorlu taşıtlar vergisinin, gecikme faizinin, gecikme zammının, vergi cezası ve trafik idari para cezası borcu bulunmadığının tespit edilmesi ve taşıt üzerinde satış ve/veya devri kısıtlayıcı herhangi bir tedbir veya kayıt bulunmaması halinde, araç sahibi adına düzenlenmiş tescil belgesi veya trafik tescil kayıtları esas alınarak noterler tarafından yapılacağı ve araç satın alıp, bu maddenin birinci fıkrasının (a) bendinin (1) numaralı alt bendine uymayanlar ile (d) bendinin sekizinci paragrafı hükümlerine göre bir ay içerisinde tescil belgesi almayan alıcılara 130,00 TL, (d) bendi hükümlerine uymayan noterlere ise her bir işlem için 1.000,00 TL idari para cezası verileceği ve tescil yapılmadan trafiğe çıkarılan araçların tescil yapılıncaya kadar trafikten men edileceği hükme bağlanmıştır. Aynı Kanunun "Belge ve plaka vermeye yetkili kuruluşlar" başlıklı 22. maddesinde ise, 1. fıkrada bentler halinde sayılan istisnalar haricinde kalan araçlara ilişkin tescile yönelik işlemlerin Emniyet Genel Müdürlüğü veya bağlı trafik tescil kuruluşlarınca yapılacağı, Emniyet Genel Müdürlüğünün ilk tescili yapılacak araçların tesciline esas teşkil edecek işlemleri elektronik ortamda bilgi paylaşımı yoluyla yapacağı düzenlenmiştir.

Bu düzenlemeler kapsamında dava konusu olay ele alındığında, davaya konu ve ilk kez kaydı yapılacak aracın, kaçak yollarla ülkeye sokulduğu, trafiğe tescili için gerekli işlemlerin 2918 sayılı Kanunun 5, 20, 22 ve bu kanunun uygulanmasına yönelik Karayolları Trafik Yönetmeliğinin 29, 30 ve 31. maddelerine aykırı şekilde yapıldığı, emniyet ve gümrük görevlilerinin hukuka aykırı işlemleri nedeni ile hukuka aykırı şekilde trafiğe tescil edilen dava konusu araca kaçakçılıkla mücadele kapsamında başlatılan soruşturma sırasında el konulduğu, söz konusu aracı alan davacının bu nedenle maddi zarara uğradığını iddia ederek zararını olayda kusuru bulunan davalı idareden tazmin etmek için eldeki davayı açtığı anlaşılmıştır. Bu açıklamalar ışığında, kanunun ve yönetmeliğin emredici hükümlerine aykırı şekilde gerçekleştirilen işlemler nedeni ile uğranıldığı ileri sürülen zararın tazmini istemi ile açılan davada, yine aynı kanunun göreve ilişkin düzenlemesinin dikkate alınması ve görevli yargı yerinin bu kapsamda belirlenmesi gerekmektedir.

Bilindiği gibi, 2918 sayılı Kanunun 6099 sayılı Kanunun 14. maddesiyle değişik 110. maddesinde, "İşleteni veya sahibi Devlet ve diğer kamu kuruluşları olan araçların sebebiyet verdiği zararlara ilişkin olanları dâhil, bu Kanundan doğan sorumluluk davaları, adli yargıda görülür. Zarar görenin kamu görevlisi olması, bu fıkra hükmünün uygulanmasını

önlemez. Hemzemin geçitte meydana gelen tren-trafik kazalarında da bu Kanun hükümleri uygulanır. /... " denilmek sureti ile 2918 sayılı Kanunun uygulanmasından kaynaklanan zararların tazmini istemi ile açılacak sorumluluk davalarında adli yargı yerlerinin görevli olacağı açıkça belirtilmiştir.

Her ne kadar, dava konusu olayda davacının zararına sebebiyet veren eylemler, Gümrük Müdürlüğünde görevli memurlar tarafından araç ithalat ve tescil işlemlerinin hukuka aykırı şekilde gerçekleştirilmesi sebebiyle, kamu görevlilerinin kusurundan kaynaklanan ve idari hizmetin kötü işlemesi -kapsamında değerlendirilebilecek nitelikte eylemler ise de, davaya konu zarardan doğan sorumluluğun 2918 sayılı Kanunun 5, 20, 22 ve bu kanunun uygulanmasına yönelik Karayolları Trafik Yönetmeliğinin 29, 30 ve 31. maddelerinde düzenlenen araçların tesciline ilişkin hükümlere aykırı hareket edilmesinden kaynaklandığı, 2918 sayılı Kanunun 110. maddesinde de, madde ayrımı yapılmaksızın 2918 sayılı Kanundan kaynaklanan sorumluluk davalarının adli yargı yerinde çözümleneceğinin açıkça belirtildiği; bu düzenlemenin, genel idare esaslarına ilişkin sorumluluk hükümlerini düzenleyen diğer kanunlara nazaran özel nitelikte olduğu ve bu nedenle kamu görevlilerinin eylemlerinden kaynaklansa dahi davaya konu uyuşmazlıkta öncelikli olarak uygulanması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Uyuşmazlık Mahkemesinin 15/02/2016 tarihli ve E.2015/926, K.2016/50 sayılı, 15/02/2016 tarihli ve E.-K.2016/29-65 sayılı, 26/02/2018 tarihli ve E.2017/574, K.2018/80 sayılı kararlarında da "2918 sayılı Yasanın 19.1.2011 tarihinde yürürlüğe giren 110. maddesi ile Anayasa Mahkemesi'nin işaret edilen kararı gözetildiğinde, bahsi geçen Kanun maddesinin 2918 sayılı Kanunun uygulanmasından kaynaklanan sorumluluk davalarını kapsadığı ve Kanunun, trafikle ilgili kuralları, şartları, hak ve yükümlülükleri, bunların uygulanmasını ve denetlenmesini, ilgili kuruluşları ve bunların görev yetki ve sorumlulukları ile, çalışma usullerini kapsadığı, dolayısıyla 2918 sayılı Kanunun uygulanmasından doğan sorumluluk davalarının görüm ve çözümünde adli yargının görevli olduğu" denilmek suretiyle bu tür davaların görüm ve çözümünde adli yargının görevli olduğu vurgulanmıştır.

Yukarıdaki açıklamalara göre, somut olaya ilişkin davanın da özel hukuk hükümlerine göre adli yargı yerinde görülmesi gerektiği düşünülmektedir.

KARAR : Yukarıda açıklanan nedenlerle 2247 sayılı Kanunun 10 ve 13. maddeleri gereğince, olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılmasına, dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığına gönderilmesine…" karar vermiştir.

Başkanlıkça, 2247 sayılı Yasanın 13. maddesine göre Danıştay Başsavcısı'nın da yazılı düşüncesi istenilmiştir.

DANIŞTAY BAŞSAVCISI: "(…) Olayda, davacının satın aldığı araca yurt dışından usulsüz olarak ithal edilmiş olması nedeniyle Mahkeme kararı ile el konulmasında gümrük denetimleri yetersiz kalan ve aracın trafik tescilini gerçekleştiren idarelerin kusurlu olduğu ileri sürülerek uğranılan zarara karşılık 1.000,00 TL'nin yasal faizi ile birlikte maddi tazminat olarak ödenmesi istemiyle idari yargı yerinde açılan davada; kamu hizmetini yürütmekle yükümlü kılınan idarelerin, kamu hizmetini yöntemine ve hukuk kurallarına uygun olarak yürütüp yürütmediğinin, dolayısıyla hukuki sorumluluğunun bulunup bulunmadığının belirlenmesi gerekmektedir

Bu durumda, hizmet kusuru ya da başka bir nedenle idarenin hukuki sorumluluğu bulunup bulunmadığının yargısal denetimi, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2'inci maddesi uyarınca idari yargı yerlerine ait olduğundan, davanın İdari Yargı yerinde görülmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Öte yandan, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 11.01.2011 tarih ve 6099 sayılı Kanun'un 14. maddesi ile değişik "Görevli ve Yetkili Mahkeme" başlıklı 110. maddesinin 1. fıkrasında "İşleteni veya sahibi Devlet ve diğer kamu kuruluşları olan araçların sebebiyet verdiği zararlara ilişkin olanları dâhil, bu Kanundan doğan sorumluluk davaları, adli yargıda görülür. Zarar görenin kamu görevlisi olması, bu fıkra hükmünün uygulanmasını önlemez. Hemzemin geçitte meydana gelen tren-trafik kazalarında da bu Kanun hükümleri uygulanır" hükmü yer almaktadır.

Anılan Yasa kuralında, bu Kanundan doğan sorumluluk davalarının görüm ve çözümünün adli yargı düzenine ait olduğu belirtildiğinden, hangi sorumluluk davalarının 2918 sayılı Kanun'dan kaynaklandığı sorusunun cevabı görevli yargı yerinin tesbiti bakımından önem arz etmekte olup; söz konusu Yasa hükmünde geçen bu Kanundan doğan ve adli yargıda görülmesi gereken sorumluluk davalarının, 2918 Sayılı Yasa'nın 85. maddesinde düzenlenen motorlu araçların işletilmesi nedeniyle verilen zararlardan dolayı araç işletenin hukuki sorumluluğuna ilişkin davalar olduğu sonucuna varılmıştır.

Uyuşmazlık konusu olayda, davalı Ticaret Bakanlığı ile İçişleri Bakanlığının yasa ile kendisine verilmiş bulunan görevleri gereği gibi yerine getirmedikleri ileri sürülmekte olup; görevin hiç veya gereği gibi yerine getirilmemesi hizmet kusuru niteliğindedir. İdare'nin hizmet kusurundan doğan zararlardan dolayı, İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2/1-b maddesi gereğince idare'ye karşı idari yargı yerinde tam yargı davası açılması gerekir.

SONUÇ : Açıklanan nedenle, 2247 sayılı Yasanın 13. maddesi uyarınca yapılan başvurunun reddi gerektiği…" yolunda yazılı düşünce vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE:

Uyuşmazlık Mahkemesi'nin, Hicabi DURSUN'un Başkanlığında, Üyeler: Şükrü BOZER, Mehmet AKSU, Birol SONER, Aydemir TUNÇ, Nurdane TOPUZ ve Ahmet ARSLAN'ın katılımlarıyla yapılan 21.10.2019 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME: Başvuru yazısı ve dava dosyası örneği üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi gereğince yapılan incelemeye göre, Davalılardan (Gümrük ve) Ticaret Bakanlığı vekilinin, anılan Yasa'nın 10/2 maddesinde öngörülen yönteme uygun olarak yaptığı görev itirazının reddedilmesi ve 12/1. maddede belirtilen süre içinde başvuruda bulunması üzerine Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısınca, 10. maddede öngörülen biçimde, anılan İdare yönünden olumlu görev uyuşmazlığı çıkarıldığı anlaşılmaktadır. Usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ: Raportör-Hâkim Taşkın ÇELİK'in, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ'nin davada adli yargının, Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada idari yargının görevli

olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, davacının, 2008 yılında satın alarak 06 AK 8840 plaka numarasıyla tescil ettirdiği aracın usulsüz olarak yurda sokulduğunun anlaşılması ve araca el konulması olayında; aracın yurda girişinde bu usulsüzlüğü fark etmeyen, aracın tescilini gerçekleştiren idarelerin hizmet kusurunun bulunduğu iddia edilerek, uğranılan zararın tazmini istemiyle açılmıştır.

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun "Emniyet Genel Müdürlüğünün, merkez, bölge, il ve ilçe trafik kuruluşları, görev ve yetkileri" başlıklı 5. Maddesinin 'kuruluş' başlıklı (a) alt bendinde; "(Değişik: 17/10/1996 - 4199/3 md.) Bu Kanunla, Emniyet Genel Müdürlüğüne verilen görevler, Emniyet Genel Müdürlüğüne bağlı olarak kurulan Trafik Hizmetleri Başkanlığınca yürütülür. Trafik Hizmetleri Başkanlığı, Emniyet Genel Müdür Yardımcısı tarafından yürütülür. Emniyet Genel Müdürlüğünün merkez bölge, il ve ilçe trafik zabıta kuruluşları Trafik Hizmetleri Başkanlığına bağlı olarak çalışır.

Araçlara ve sürücülere ait işlemleri yapmak, plaka ve belgelerini vermek ve bu amaca yönelik hizmetleri yürütmek üzere her ilde ve gerekli görülen ilçelerde tescil şube veya büroları kurulur.

Tescil şube veya bürolarında emniyet hizmetleri sınıfı personelinden ayrı olarak teşkilat ve kadrolarında gösterilen sayıda genel idare ve teknik hizmetler sınıfında personel ile sözleşmeli personel çalıştırılabilir." denilmek sureti ile araçlara ve sürücülere ilişkin işlemleri yapmak, plaka ve belgelerini vermek ve bu amaca yönelik hizmetleri yürütmek üzere her ilde ve gerekli görülen ilçelerde tescil şube veya büroları kurulacağı belirtilmiş;

Aynı maddenin ' görev ve yetkiler ' alt başlıklı b bendinin 7. fikrasında "Araçların tescil işlemlerini yaparak belge ve plakalarını vermek", 8. fikrasında " (Değişik: 25/6/2010-6001/35 md.) Ülke çapında taşıtların ve sürücülerin sicillerini tutmak, bunlara ilişkin teknik ve hukukî değişiklikleri işlemek, işlettirmek, istatistiksel bilgileri toplamak ve değerlendirmek" görevleri oluşturulacak bu şube ve bürolara bırakılmıştır.

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun "Araçların satış, devir ve tescili ile bu işlemlerle ilgili yetki ve sorumluluk" başlıklı 20.maddesinde,

"Tescil süreleri, satış ve devirler, noterlerin sorumluluğu ile ilgili esaslar şunlardır:

a) Araç sahipleri,

1. (Değişik: 13/2/2011-6111/55 md.) Tescili zorunlu ve ilk tescili yapılacak olan araçların satın alma veya gümrükten çekme tarihinden itibaren üç ay içinde tescili için; bunların hurda durumuna gelmesi hâlinde ise bir ay içinde tescilin silinmesi için ilgili trafik tescil kuruluşuna veya Emniyet Genel Müdürlüğünün belirleyeceği kamu kurum veya kuruluşları ile gerçek veya özel hukuk tüzel kişilerine başvurmak,

2. (Değişik: 2/4/1998 - 4358/3 md.) Tescilin yapılması veya silinmesi için vergi kimlik numarası ile yönetmelikte belirtilen bilgi ve belgeleri sağlamak,

Zorundadırlar.

b) Araçların giriş işlemlerini yapan gümrük idareleri bu durumu 15 gün içinde araç sahiplerinin beyan ettikleri tescil kuruluşuna bildirmekle yükümlüdürler.

c) Tescil belgesi, aracın başkasına satış veya devrine, hurdaya çıkarılmasına veya araçta, yönetmelikte belirtilen niteliklerin değişmesine kadar geçerli sayılır.

d) (Değişik: 24/12/2009-5942/1 md.) Tescil edilmiş araçların her çeşit satış ve devirleri, satış ve devri yapılacak araçtan dolayı motorlu taşıtlar vergisi, gecikme faizi, gecikme zammı, vergi cezası ve trafik idari para cezası borcu bulunmadığının tespit edilmesi ve taşıt üzerinde satış ve/veya devri kısıtlayıcı herhangi bir tedbir veya kayıt bulunmaması halinde, araç sahibi adına düzenlenmiş tescil belgesi veya trafik tescil kayıtları esas alınarak noterler tarafından yapılır. Noterler tarafından yapılmayan her çeşit satış ve devirler geçersizdir.

Satış ve devir işlemi, siciline işlenmek üzere üç işgünü içerisinde ilgili trafik tescil kuruluşu ile vergi dairesine bildirilir. Bu bildirimle birlikte alıcı adına trafik tescil işlemi gerçekleşmiş sayılır. Satış ve devir tarihi itibariyle, 197 sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu hükümleri uyarınca eski malikin vergi mükellefiyeti sona erer, yeni malikin vergi mükellefiyeti başlar.

Yapılan satış ve devir işlemi üzerine noterler tarafından yeni malik adına bir ay süreyle geçerli tescile ilişkin geçici belge düzenlenir.

197 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinde yer alan sorumluluk hükümleri saklı kalmak kaydıyla, anılan maddede ve bu bentte yer alan isteme ve bildirmeleri elektronik ortamda yaptırmaya ve bu konuda yükümlülük getirmeye, elektronik bildirmelere ilişkin usul ve esasları belirlemeye Gelir İdaresi Başkanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğü yetkili olup, bu kurumlar satış, devir ve tescile ilişkin işlemlerin gerçekleştirilmesi için gerekli elektronik veri akışını sağlarlar. Satış ve devir işlemlerini yapanlar, bu işlemler sırasında edindikleri bilgileri ifşa ettikleri takdirde Türk Ceza Kanununun 239 uncu maddesi uyarınca cezalandırılırlar.

Satış ve devir işlemlerinin bildiriminden itibaren bir aylık süre içerisinde ilgili trafik tescil kuruluşu veya Emniyet Genel Müdürlüğünün uygun gördüğü kamu kurum veya kuruluşları tarafından yeni malik adına tescil belgesi düzenlenerek elden veya posta aracılığıyla teslim edilir. Tescil belgesinin bir ay içerisinde teslim edilememesi halinde yeni malike sorumluluk yüklenemez.

Bu bentte düzenlenen satış ve devir işlemleri her türlü harçtan, bu işlemlere ilişkin düzenlenen kâğıtlar damga vergisi ve değerli kâğıt bedellerinden istisnadır. Trafik tescil kuruluşunda yeni malik adına yapılacak tescil nedeniyle düzenlenmesi gereken değerli kâğıtların bedelleri, satış ve devir esnasında noterler tarafından tahsil edilir ve 1512 sayılı Noterlik Kanununun 119 uncu maddesi uyarınca beyan edilerek ödenir. Bu bentte yer alan işlemler sebebiyle noterlere herhangi bir pay veya aidat ödenmez.

1512 sayılı Kanunun 112 nci maddesi uyarınca belirlenen ücret uygulanmaksızın satış ve devre ilişkin her türlü işlem karşılığında toplam 20 Türk Lirası maktu ücret alınır. Söz konusu ücret, her takvim yılı başından geçerli olmak üzere önceki yılda uygulanan ücret tutarının o yıl için 213 sayılı Vergi Usul Kanunu uyarınca tespit ve ilan olunan yeniden

değerleme oranında artırılması suretiyle hesaplanır.

Haciz, müsadere, zapt, buluntu, trafikten men gibi nedenlerle; icra müdürlükleri, vergi dairesi müdürlükleri, milli emlak müdürlükleri ile diğer yetkili kamu kurum ve kuruluşları tarafından satışı yapılan araçların satış tutanağının bir örneği aracın kayıtlı olduğu trafik tescil kuruluşlarına üç işgünü içerisinde gönderilir. Aracı satın alanlar gerekli bilgi ve belgeleri sağlayarak ilgili trafik tescil kuruluşundan bir ay içerisinde adlarına tescil belgesi almak zorundadırlar. Alıcıların tescil belgesi almak için süresinde başvurmamaları halinde bu araçları alıcıları adına re'sen kayıt ve tescil ettirmeye Emniyet Genel Müdürlüğü yetkilidir.

Bu bendin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye İçişleri ve Maliye Bakanlıkları yetkilidir.

e) (Değişik: 24/12/2009-5942/1 md.) Araç satın alıp, bu maddenin birinci fıkrasının (a) bendinin (1) numaralı alt bendine uymayanlar ile (d) bendinin sekizinci paragrafı hükümlerine göre bir ay içerisinde tescil belgesi almayan alıcılara 130 Türk Lirası, (d) bendi hükümlerine uymayan noterlere ise her bir işlem için 1.000 Türk Lirası idari para cezası verilir. Tescil yapılmadan trafiğe çıkarılan araçlar, tescil yapılıncaya kadar trafikten men edilir." denilmek sureti ile, ülkeye gümrük kanalı ile giriş yapan araçların ilk tescil işlemlerinin araç sahiplerinin gümrükten geçişi yapılan araçların tescili için gümrükten çekme tarihinden itibaren üç ay içinde tescili için; ilgili trafik tescil kuruluşuna veya Emniyet Genel Müdürlüğünün belirleyeceği kamu kurum veya kuruluşları ile gerçek veya özel hukuk tüzel kişilerine başvurmaları gerektiği, bu sırada araçların giriş işlemlerini yapan gümrük idarelerinin bu durumu 15 gün içinde araç sahiplerinin beyan ettikleri tescil kuruluşuna bildirmekle yükümlü oldukları, tescil edilmiş araçların her çeşit satış ve devirlerinin, satış ve devri yapılacak araçtan dolayı motorlu taşıtlar vergisinin, gecikme faizinin, gecikme zammının, vergi cezası ve trafik idari para cezası borcu bulunmadığının tespit edilmesi ve taşıt üzerinde satış ve/veya devri kısıtlayıcı herhangi bir tedbir veya kayıt bulunmaması halinde, araç sahibi adına düzenlenmiş tescil belgesi veya trafik tescil kayıtları esas alınarak noterler tarafından yapılacağı ve araç satın alıp, bu maddenin birinci fıkrasının (a) bendinin (1) numaralı alt bendine uymayanlar ile (d) bendinin sekizinci paragrafı hükümlerine göre bir ay içerisinde tescil belgesi almayan alıcılara 130 Türk Lirası, (d) bendi hükümlerine uymayan noterlere ise her bir işlem için 1.000 Türk Lirası idari para cezası verileceği ve tescil yapılmadan trafiğe çıkarılan araçların tescil yapılıncaya kadar trafikten men edileceği hükme bağlanmıştır.

Aynı Kanunun "Belge ve plaka vermeye yetkili kuruluşlar:" başlıklı 22. maddesinde; "(Değişik: 18/1/1985 - KHK 245/8 md.; Aynen kabul: 28/3/1985 - 3176/8 md.)

Yönetmelikte gösterilen esaslara göre:

a) Askeri maksatlarla kullanılan Türk Silahlı Kuvvetlerine ait bütün araçlar ile çeşitli anlaşmalara göre askeri amaçla yurdumuzda bulunan kuruluşlara ait araçların tescilleri Türk Silahlı Kuvvetlerince,

b) Raylı sistemle çalışan araçların tescilleri, kullanıldığı yerlere göre ait olduğu kuruluşlarca,

c) İş makinesi türünden araçların tescilleri;

1. Kamu kuruluşlarına ait olanlar ilgili kuruluşlarınca,

2. (Değişik: 17/10/1996 - 4199/10 md.) Özel veya tüzelkişilere ait olanlardan; tarım kesiminde kullanılanlar ziraat odalarınca, tarım kesiminde kullanılanların dışında kalan ve sanayi, bayındırlık ve diğer kesimlerde kullanılanların tescilleri, üyesi oldukları ticaret, sanayi veya ticaret ve sanayi odalarınca,

d) Tarım kesiminde kullanılanlar hariç, İl Trafik Komisyonlarından karar alınmak şartı ile motorsuz taşıtlardan gerekli görülenlerin tescilleri belediyelerce,

e) (Mülga: 13/2/2011-6111/57 md.)

Yapılır, belge ve plakaları verilir.

(Ek fıkra: 13/2/2011-6111/57 md.) Birinci fıkrada sayılanlar dışında kalan bütün araçların tescilleri, araca ait belgelerin düzenlenmesi, kişiselleştirilmesi, kişiselleştirilen belgelerin basımı ve ilgililerine elden veya posta aracılığı ile teslimi işlemleri Emniyet Genel Müdürlüğü veya bağlı trafik tescil kuruluşlarınca yapılır. Emniyet Genel Müdürlüğü; ilk tescili yapılacak araçların tesciline esas teşkil edecek işlemleri elektronik ortamda bilgi paylaşımı yoluyla yapmak üzere, elektronik ortamda oluşturduğu bir ay süre ile geçerli tescile ilişkin geçici belgeyi basmak ve araç sahibine vermek üzere kamu kurum veya kuruluşları ile gerçek veya özel hukuk tüzel kişilerini yetkilendirebilir. Yetkilendirilen bu gerçek veya özel hukuk tüzel kişileri, yapacakları işlemleri aralarında düzenleyecekleri protokol çerçevesinde başka gerçek veya özel hukuk tüzel kişilerine de yaptırabilirler. Araca ait kişiselleştirilen belgelerin basımı ve ilgililerine elden veya posta yoluyla teslimi, Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından belirlenen kamu kurum veya kuruluşları ile özel hukuk tüzel kişilerine de yaptırılabilir. Bu işlemlerin yapılmasına dair usul ve esaslar yönetmelikte belirlenir.

(Ek fıkra: 13/2/2011-6111/57 md.) Tescil belgesinin bir ay içinde teslim edilememesi hâlinde, buna ilişkin olarak araç sahibine sorumluluk yüklenemez.

(Ek fıkra: 13/2/2011-6111/57 md.) Genel hükümlerden kaynaklanan sorumlulukları saklı kalmak üzere, ikinci fıkra hükmüne göre yetkilendirilmiş gerçek veya özel hukuk tüzel kişilerine, belirlenen usul ve esaslara aykırı hareket etmeleri halinde tespitin yapıldığı yerin mülki amiri veya bu konu ile ilgili olarak yetkilendireceği trafik tescil birim amiri tarafından on bin Türk Lirası idarî para cezası verilir.

(Ek fıkra: 13/2/2011-6111/57 md.) Tescile ilişkin geçici belge, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun uygulanmasında resmî belge sayılır" denilmek sureti 1. fıkrada bentler halinde sayılan istisnalar haricinde kalan araçlara ilişkin tescile yönelik işlemlerin Emniyet Genel Müdürlüğü veya bağlı trafik tescil kuruluşlarınca yapılacağı, Emniyet Genel Müdürlüğünün ilk tescili yapılacak araçların tesciline esas teşkil edecek işlemleri elektronik ortamda bilgi paylaşımı yoluyla yapacağı düzenlenmiştir.

Aracın tescil işleminin yapıldığı tarihte yürürlükte bulunan ve 01.05.2010 gün ve 27568 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan yönetmelikle değişik 18.07.1997 tarih ve 23053 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren Karayolları Trafik Yönetmeliği'nin "Yeni Kayıt" başlıklı 31. maddesinde;

İlk defa tescili yapılacak araçların tescil işlemi, sahiplerinin Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü Adres Kayıt Sisteminde belirtilen yerleşim yerinin bulunduğu yerdeki trafik tescil şube veya bürosunda yapılır. Kamu kurum

veya kuruluşlarınca finansal kiralama yoluyla kiralanan ve ilk defa tescili yapılacak araçlar, kiracının bulunduğu yerin trafik tescil kuruluşunda da tescil ettirilebilir.

Araçların ilk tescilleri, araç sahiplerinin, kanuni temsilcilerinin, vekillerinin veya kamu kurum veya kuruluşları ile tüzel kişiliklerce yetkilendirilen kişilerin ibrazı mecburi belgeleri göstererek üzerindeki bilgiler tam, okunaklı, örneğine uygun olarak doldurulmuş, bu Yönetmeliğin ekinde yer alan "Araç Trafik Tescil Müracaat ve İşlem Formu" (Ek-1)'nu veya işlemi yapan trafik tescil kuruluşunca elektronik ortamda düzenlenen "Araç Tescil İşlem Formu" (Ek-43/A, Ek-43/B)'nu trafik tescil şube veya bürolarında yetkili memurun önünde imzalaması suretiyle yapılır.

Trafik tescil kuruluşlarına müracaat sırasında sahiplik belgesi, uygunluk belgesi, zorunlu mali sorumluluk sigortası poliçesi ile özel tüketim vergisi ödeme belgesinin aslının ibraz edilmesi zorunludur. Ancak, bu belgelere ait bilgilerin trafik tescil kuruluşlarınca, ilgili kamu kurum veya kuruluşları ile gerçek veya diğer tüzel kişilerinden elektronik sistemle alınabilmesi halinde, ibraz zorunluluğu aranmaz.

Araç sahibince beyan edilen bilgilerden araca ait olanlar ibraz edilen belgelerle, kişiye ait olanlar ise nüfus hüviyet cüzdanı ve Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü Merkezi Nüfus İdaresi Sistemi kayıtlarından karşılaştırılarak yetkili memurca tasdik edilir.

Araca ait ibraz edilen belgelere "..... plakaya tescil yapılmıştır" kaşesi vurulur ve bu belgeler muhafaza edilmek üzere araç sahibine iade edilir.

Yaşı itibariyle Araç Muayene İstasyonlarının Açılması, İşletilmesi ve Araç Muayenesi Hakkında Yönetmelikte belirtilen ilk muayene süresini geçirmiş araçların muayenesinin yaptırılması zorunludur.

Araç Tescil Belgesi ile Motorlu Araç Trafik Belgesi araç sahibine veya kanuni vekiline veya kamu kurum veya kuruluşları ile tüzel kişiliklerce yetkilendirilen kişiye elden teslim edilir.

Araç Tescil Belgesinin Emniyet Genel Müdürlüğünce elektronik sistemle gönderilen bilgiler esas alınarak Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğünce düzenlenmesi halinde, belge gerçek kişiler için araç sahibinin Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü Adres Kayıt Sisteminde belirtilen yerleşim yeri adresine, tüzel kişiler için ticaret sicil gazetesi, tüzük veya diğer resmi kayıt belgelerinde belirtilen adreslerine posta aracılığı ile teslim edilir. Yabancılar için ise belgelerin gönderileceği adrese ilişkin hususlar Emniyet Genel Müdürlüğünce belirlenir ve Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğüne bildirilir.

Araca ve tesciline dair bilgiler Emniyet Genel Müdürlüğünce elektronik ortamda tutulur. Ayrıca, tescile dair müracaat formları (Ek-1, Ek-43/A, Ek-43/B) ve gerekli diğer belgelerin saklanacağı dosya oluşturularak, tescil plaka numarasına göre arşivlenir.

Tescili yapılan araçların tescille birlikte aynı anda trafikten çekilmesi talebinde bulunulması halinde, öncelikle tescil işlemi yapılır, ancak motorlu araç trafik belgesi düzenlenmez ve tescil plakası bastırılmaz. Tescil işlemini takiben 41 inci madde hükümleri doğrultusunda trafikten çekme işlemi yapılır." denilmek sureti ile, ilk kaydı yapılacak araçlara ilişkin usuli prosedür ayrıca düzenlenmiş, bu maddede de tescil işlemlerinin 2918 sayılı Kanun'un 5. Maddesi gereğince oluşturulacak trafik tescil şube ve büroları aracılığıyla gerçekleştirileceği bir kez daha ortaya konulmuştur.

Dosyanın incelenmesinden, davacı şirketin, 21/10/2008 tarihinde satın alarak 06 AK 8840 plaka numarasıyla tescil ettirdiği 2009 Model Audi Q7 marka aracı hakkında el koyma kararı bulunduğunun anlaşılması üzerine, söz konusu aracın 23/11/2017 tarihinde zaptedildiği; el koyma işleminin Ankara 3. Sulh Ceza Hâkimliğinin 22/11/2017 tarihli ve 2017/9495 Değişik İş sayılı kararı üzerine gerçekleştirildiği; olayda, aracın yurda sokulması sırasında, düzenlenen faturalarda kıymet farkının ortaya çıkması, böylece aracın hukuki ayıplı olarak kendilerine satılması şeklindeki usulsüzlüğü fark etmeyen, bu şekilde aracın tescil edilmesine sebep olan idarelerin hizmet kusurundan dolayı zarara uğranıldığı ileri sürülerek, şimdilik 1.000,00 TL maddi zararın tazmini istemiyle bakılan davanın açıldığı anlaşılmıştır.

Bu açıklamalar ışığında, mevzuatın emredici hükümlerine aykırı şekilde gerçekleştirilen işlem veya işlemler nedeni ile uğranıldığı ileri sürülen zararın tazmini istemi ile açılan davada, bu konuyu düzenleyen 2918 sayılı Kanunun göreve ilişkin düzenlemesinin dikkate alınması ve görevli yargı yerinin bu kapsamda belirlenmesi gerekmektedir.

Nitekim 2918 sayılı Yasanın 19.1.2011 günlü Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 6099 sayılı Yasanın 14. maddesiyle değişik 110. maddesinde "…bu Kanundan doğan sorumluluk davaları, adli yargıda görülür" Geçici 21. maddesinde de "Bu Kanunun 110 uncu maddesinin birinci fıkrasının göreve ilişkin hükmü, yürürlüğe girdiği tarihten önce idari yargıda ve Askeri Yüksek İdare Mahkemesinde açılmış bulunan davalara uygulanmaz" denilmek sureti ile 2918 sayılı Kanun'un uygulanmasından kaynaklanan zararların tazmini istemi ile açılacak sorumluluk davalarında adli yargı yerlerinin görevli olacağı ayrıca ve açıkça belirtilmiştir.

2918 sayılı Kanunun 110 uncu maddesinin birinci fıkrasının iptali istemiyle Bursa 3.Asliye Hukuk Mahkemesi ve Batman 2.Asliye Hukuk Mahkemesince yapılan itiraz başvuruları üzerine konuyu inceleyen Anayasa Mahkemesi, şu gerekçesi ile anılan kuralı Anayasaya aykırı görmemiş ve iptal istemini oy birliğiyle reddetmiştir: "… Anayasa Mahkemesi'nin daha önceki kimi kararlarında da belirtildiği üzere, tarihsel gelişime paralel olarak Anayasa'da adli ve idari yargı ayırımına gidilmemiş ve idari uyuşmazlıkların çözümünde idare ve vergi mahkemeleriyle Danıştay yetkili kılınmıştır. Bu nedenle, genel olarak idare hukuku alanına giren konularda idari yargı, özel hukuk alanına giren konularda adli yargı görevli olacaktır. Bu durumda, idari yargının görev alanına giren bir uyuşmazlığın çözümünde adli yargının görevlendirilmesi konusunda kanun koyucunun mutlak bir takdir yetkisinin bulunduğunu söylemek olanaklı değildir. Ancak, idari yargının denetimine bağlı olması gereken idari bir uyuşmazlığın çözümü, haklı neden ve kamu yararının bulunması halinde kanun koyucu tarafından adli yargıya bırakılabilir. İtiraz konusu kural, trafik kazasında zarar görenin asker kişi ya da memur olmasına, aracın askeri hizmete ilişkin olmasına veya olayın hemzemin geçitte meydana gelmesi durumlarına göre farklı yargı kollarında görülmekte olan 2918 sayılı Kanun'dan kaynaklanan tüm sorumluluk davalarının adli yargıda görüleceğini öngörmektedir. İtiraz konusu düzenlemenin gerekçesinde de ifade edildiği gibi, askeri idari yargı, idari yargı veya adli yargı kolları arasında uygulamada var olan yargı yolu belirsizliği giderilerek söz konusu davalarla ilgili olarak yeknesak bir usul belirlenmektedir. Aynı tür davaların aynı yargı yolunda çözümlenmesi sağlanarak

davaların görülmesi ve çözümlenmesinin hızlandırıldığı, bu suretle kısa sürede sonuç alınmasının olanaklı kılındığı ve bunun söz konusu davaların adli yargıda görüleceği yolunda getirilen düzenlemenin kamu yararına yönelik olduğu anlaşılmaktadır. Öte yandan, 2918 sayılı Kanun'da tanımlanan Karayolu şeridi üzerindeki araç trafiğinden kaynaklanan sorumlulukların, özel hukuk alanına girdiği konusunda bir tartışma bulunmamaktadır. İdare tarafından kamu gücünden kaynaklanan bir yetkinin kullanılması söz konusu olmadığı gibi, aynı karayolu üzerinde aynı seyir çizgisinde hareket eden, bu nedenle aynı tür risk üreten araçlar arasında özel-kamu ayırımı yapılmasını gerektiren bir neden de yoktur. Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kural Anayasa'nın 2.,125. ve 155. maddelerine aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir…" (Any. Mah.nin 26.12.2013 tarih ve E.2013/68, K.2013/165 sayılı kararı; R.G. 27.3.2014, Sayı: 28954, s.136-147.)

Anayasa'nın 158 inci maddesinin son fıkrasında " Diğer mahkemelerle, Anayasa Mahkemesi arasındaki görev uyuşmazlıklarında, Anayasa Mahkemesi'nin kararı esas alınır." denilmektedir. Anayasa Mahkemesi'nin yukarıda gerekçesine yer verilen kararı, yasa koyucunun idari yargının görevine giren bir konuyu adli yargının görevine verebileceğine, dolayısıyla 2918 sayılı Kanunun 110 uncu maddesinin birinci fıkrası ile öngörülen, bu Kanun'dan doğan tüm sorumluluk davalarının adli yargıda görülmesi düzenlemesinin Anayasa'ya aykırı bulunmadığına dair olup, esas itibariyle görev konusunda verilmiş bir karardır ve Anayasa'nın 158 inci maddesi uyarınca, başta Mahkememiz olmak üzere diğer yargı organları bakımından da uyulması zorunlu bir karar mesabesindedir.

Bu durumda, 2918 sayılı Yasanın 19.01.2011 tarihinde yürürlüğe giren 110. maddesi ile Anayasa Mahkemesi'nin işaret edilen kararı gözetildiğinde, bahsi geçen Kanun maddesinin 2918 sayılı Kanun'un uygulanmasından kaynaklanan sorumluluk davalarını kapsadığı ve Kanunun, trafikle ilgili kuralları, şartları, hak ve yükümlülükleri, bunların uygulanmasını ve denetlenmesini, ilgili kuruluşları ve bunların görev yetki ve sorumlulukları ile çalışma usullerini kapsadığı, dolayısıyla 2918 sayılı Kanun'un uygulanmasından doğan sorumluluk davalarının görüm ve çözümünde adli yargının görevli olduğu; meydana gelen zararın tazmini istemiyle açılan bu davanın da adli yargı yerinde çözümlenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Her ne kadar, dava konusu olayda davacının zararına sebebiyet veren eylemler, dava dışı kişilerin hileli işlemleri ile idare yanıltılarak ülkeye sokulduktan sonra, trafiğe tescilleri için gerekli işlemlerin hukuka aykırı şekilde gerçekleştirilmesi sebebiyle, idare çalışanlarının kusurundan kaynaklanan ve idari hizmetin kötü işlemesi kapsamında değerlendirilebilecek nitelikte eylemler ise de; davaya konu zarardan doğan sorumluluğun 2918 sayılı Kanun'un ve bu kanunun uygulanmasına yönelik Karayolları Trafik Yönetmeliği'nin araçların tesciline ilişkin hükümlerine aykırı hareket edilmesinden kaynaklandığı, 2918 sayılı Kanun'un 110. maddesinde de, madde ayrımı yapılmaksızın 2918 sayılı Kanun'dan kaynaklanan sorumluluk davalarının adli yargı yerinde çözümleneceğinin açıkça belirtildiği; bu düzenlemenin, genel idare esaslarına ilişkin sorumluluk hükümlerini düzenleyen diğer kanunlara nazaran özel nitelikte olduğu ve bu nedenle idare ajanlarının eylemlerinden kaynaklansa dahi davaya konu uyuşmazlıkta öncelikli olarak uygulanması gerektiği kanaatine ulaşılmıştır.

Ayrıca davaya konu araca ilişkin olarak hukuka aykırı olarak gümrük kabul ve trafik tescil işlemlerinin ilk olarak gerçekleştirildiği 2008 yılında 2918 sayılı Kanun'un 110.maddesi yürürlükte değil ise de; görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Açıklanan nedenlerle davanın çözümünde adli yargının görevli olduğuna, bu nedenle, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın başvurusunun kabulü ile Kocaeli 1. İdare Mahkemesince verilen 19.3.2019 gün ve E:2019/297 sayılı görevlilik kararının kaldırılması gerekmiştir.

S O N U Ç :Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile Kocaeli 1. İdare Mahkemesince verilen 19.3.2019 gün ve E:2019/297 sayılı GÖREVLİLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 21.10.2019 gününde Üyelerden Aydemir TUNÇ, Nurdane TOPUZ ve Ahmet ARSLAN'ın KARŞI OYU ve OY ÇOKLUĞU KESİN OLARAK karar verildi.

| Başkan | Üye | Üye | Üye |
|---|---|---|---|
| Hicabi | Şükrü | Mehmet | Birol |
| DURSUN | BOZER | AKSU | SONER |

| Üye | Üye | Üye |
|---|---|---|
| Aydemir | Nurdane | Ahmet |
| TUNÇ | TOPUZ | ARSLAN |

KARŞI OY

Uyuşmazlık Mahkemesinin 15/02/2016 gün, E:2015/926, K:2016:50 sayılı kararındaki karşı oy gerekçesinde belirtildiği gibi; "Uyuşmazlık, davacıya ait araca, gümrük mevzuatına aykırı olarak yurda sokulduğundan bahisle emniyet yetkililerince el konulması üzerine uğranıldığı ileri sürülen maddi zararın yasal faizi ile birlikte tazmini isteminden doğmuştur.

Adli ve İdari yargı yerlerince verilen görevsizlik kararları nedeniyle oluşan olumsuz görev uyuşmazlığı üzerine

sayın çoğunluk görüşü doğrultusunda "Uyuşmazlığın çözümünün 2918 sayılı yasanın 110. maddesi gereğince adli yargının görev alanında bulunduğu" gerekçesiyle adli yargının görevli olduğuna karar verilmiştir.

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 110. maddesine 6099 sayılı Kanunla eklenen 1. fikra ile "İşleteni veya sahibi Devlet ve diğer kamu kuruluşları olan araçların sebebiyet verdiği zararlara ilişkin olanları dâhil, bu Kanundan doğan sorumluluk davaları, adli yargıda görülür. Zarar görenin kamu görevlisi olması, bu fikra hükmünün uygulanmasını önlemez. Hemzemin geçitte meydana gelen tren-trafik kazalarında da bu Kanun hükümleri uygulanır." hükmü getirilmiştir.

Eldeki uyuşmazlık ise anılan yasa hükmü kapsamında kalmamaktadır.

Zira, 2918 sayılı Kanunun 85. maddesinde açıkça belirtildiği üzere yasa motorlu araçların işletilmesinden doğan zararlar nedeniyle araç işleteninin hukuki sorumluluğunu düzenlemektedir. Oysa ki somut uyuşmazlıkta davacı, noter yoluyla satın aldığı araca gümrük mevzuatına aykırı olarak yurda sokulduğundan bahisle emniyet yetkililerince el konulduğunu ve mülkiyetin kamuya geçirilmesi sebebiyle uğradığı zararda davalı idarenin hizmet kusuru bulunduğunu ileri sürmektedir.

Anayasanın 125. maddesinde; idarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolunun açık olduğu belirtildikten sonra, son fikrasında, idarenin kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü olduğu kurala bağlanmıştır.

İdare kural olarak yürüttüğü kamu hizmetiyle nedensellik bağı kurulabilen zararları tazminle yükümlü olup; idari eylem ve/veya işlemlerden doğan zararlar İdare Hukuku kuralları çerçevesinde, hizmet kusuru veya kusursuz sorumluluk ilkeleri gereği tazmin edilmektedir.

İdarenin yürütmekle görevli olduğu bir hizmetin kuruluşunda, düzenlenişinde veya işleyişindeki nesnel nitelikli bozukluk, aksaklık veya boşluk olarak tanımlanabilen hizmet kusuru; hizmetin kötü işlemesi, geç işlemesi veya hiç işlememesi hallerinde gerçekleşmekte ve idarenin tazmin yükümlülüğünün doğmasına yol açmaktadır.

Davalı Gümrük ve Ticaret Bakanlığı kamu tüzel kişiliği olup; kural olarak, işlem ve eylemleri idari nitelik taşır. Somut olayda, bu davalının yasa ile kendilerine verilmiş bulunan görevleri gereği gibi yerine getirmedikleri ileri sürülmüştür. Görevin hiç veya gereği gibi yerine getirilmemesi hizmet kusuru niteliğindedir. İdare'nin hizmet kusurundan doğan zararlardan dolayı, İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2/1-b maddesi gereğince İdare'ye karşı idari yargı yerinde tam yargı davası açılması gerekir.

Trafik tescil ve büro amirliği tarafından araç tesciline ilişkin olarak yapılan işlemlerin idari nitelikte olup hiç yapılmaması, geç yapılması ya da gereği gibi yapılıp yapılmadığı hususunun idari yargı yerinin denetimine tabi bulunmasına göre 2577 sayılı İ.Y.U.K 2/1-b maddesinde sayılan dava çeşitlerinden olan eldeki tam yargı davasında uyuşmazlığın çözümünde idari yargı görevlidir.

Bu gerekçelerle uyuşmazlıkta Adli Yargıyı görevli kabul eden sayın çoğunluğun görüşüne katılmıyoruz.21.10.2019

| Üye | Üye | Üye |
|---|---|---|
| Aydemir | Nurdane | Ahmet |
| TUNÇ | TOPUZ | ARSLAN |